Uusi suohanke selvittää lyhytkiertoviljelmien mahdollisuuksia turvetuotantoalueiden jälkikäytössä sekä panostaa tiedonsiirtoon

7.4.2022

07Suomen metsäkeskuksen mukaan peltoheittoja ja käytöstä poistuneita turvetuotantoalueita eli suonpohjia on maassamme noin 100 000 hehtaaria. Turvetuotannossa on ollut noin 60 000 hehtaaria ja turvetuotantoon varattua suoalaa noin 120 000 hehtaaria. Maatalousmaan metsityspotentiaali on 88 000 hehtaaria, josta 33 000 hehtaaria on turvemaita.

Viime vuonna energiaturvetuotanto väheni radikaalisti Suomessa. Parhaillaan toki keskustellaan energiaturvetuotannon palautuksesta Ukrainan sodan takia, jotta kotimaisen energian saatavuus varmasti turvataan. Joka tapauksessa turvetuotantoalueita on jäämässä runsaasti pois tuotannosta.

Lyhytkiertoviljelmät ovat yksi vaihtoehto suopohjien jälkikäytössä. Pajuviljelmää voidaan kasvattaa 20 – 25 vuotta, ja sadonkorjuu tehdä parin vuoden välein. Pajuja voidaan kasvattaa mm. bioenergian tuotantoon tai biohiilen valmistusta varten. Koivun kiertoaika puolestaan on noin 25 vuotta lyhytkiertoviljelmillä ja metsätaloudessa noin 50 vuotta.

Ukrainan sodan myötä keskusteluissa on ollut myös kotimaisen metsäenergian käytön lisääminen. Keskusteluissa pelätään selluteollisuuden tarvitsemaa kuitupuuta menevän polttoon. Energiapajun käyttö osaltaan estäisi ainespuun polttoa, mikäli vain energiapajun tuotanto olisi kannattavaa.

Pajuviljelmä Suupohjassa.

Uusi suohanke käynnissä

Seinäjoen ammattikorkeakoulu on mukana lyhytkiertoviljelmien mahdollisuuksia koskevassa hankkeessa. Itä-Suomen yliopisto koordinoi hanketta. Hankkeessa on mukana myös turvealan yrityksiä Suupohjan alueelta. Kauhanummi Oy, Suupohjan kuljetus Oy ja Harjun turve Oy ovat perustaneet pajuviljelmiä.

Hankkeen yleisenä tavoitteena on ylläpitää ja vahvistaa maankäyttösektorin hiilinieluja ja -varastoja lyhyellä ja

pitkällä aikavälillä sekä edistää maa- ja metsätalouden sopeutumista ilmastonmuutokseen.

Yksityiskohtaisena tavoitteena on koota suopohjien käytön arvoketjuista olemassa oleva aineisto siihen muotoon, että alalla olevat yritykset sekä viranomaiset saavat kuvan suopohjien lyhytkiertobiomassaviljelykäyttöön perustuvan uusiokäytön teknistaloudellisista vaihtoehdoista ja mahdollisuuksista.

Lisäksi toteutetaan esittelytarkoituksessa suonpohjien lyhytkiertoviljelmiä kolmeen erilaiseen kohteeseen. Mukana on myös kompostilannoituskohde.

Hankkeen tuloksena turvetuotantoa harjoittavat yrittäjät saavat toimintamallin turvetuotannosta vapautuvien soiden metsittämiseen ja puubiomassasta valmistettujen tuotteiden tuotantoon ja kaupallistamiseen.

Uutta hiiliviisasta liiketoimintaa

Etelä-Pohjanmaa on ollut merkittävä turvetuotantoalue maassamme. Maakunnallinen oikeudenmukaisen siirtymän JTF-työryhmätyö toi esille haasteita energiaturveyrittäjien sopeutumisessa muuttuneeseen toimintaympäristöön.

Hankkeen myötä yrittäjät ovat löytäneet uuden liiketoimintavaihtoehdon turvetuotannon sijaan, jolloin yritysten toimintaedellytykset turvataan ja tulevaisuudessa myös uutta liiketoimintaa voidaan luoda turvetuotannosta vapautuvan suoalan hyötykäyttöön.

Hankkeen tuloksena turvetuotannon ilmasto- ja ympäristöhaitat vähenevät, kun soilla kasvatettava puubiomassa sitoo ilmakehän hiilidioksidia ja kasvavat puut imevät soiden kuivatusvesiä ja haihduttavat sitä ilmakehään.

Myös soiden ravinnepäästöt ulkopuolisiin vesistöihin vähenevät, kun kasvava puusto sitoo itseensä turvemaiden ravinteita. Kiertotalouden kannalta hanke edistää ravinteiden kierrätystä turvemaiden viljavuuden parantamiseksi, koska maa- ja puutarhatalouden sivujakeita, yhdyskuntien lietteitä ja puun polton tuhkia hyödynnetään hankkeessa turvemaiden peruslannoituksessa.

Oikeudenmukaisen siirtymän koulutustarpeet huomioitu

Hankkeessa toteutetaan myös verkko-opintojakso ”Suonpohjien tuottava ja kestävä jälkikäyttö (2 op)” lukuvuonna 2022–2023. Opintojakso tukee turvealan oikeudenmukaista ja vihreää siirtymää kohti vähähiilisiä toimintamalleja. Aiheeseen liittyvää koulutusta on ollut toistaiseksi vain vähän tarjolla.

Kyseessä on pilotti, jota tarjotaan valtakunnallisesti CampusOnline -palvelun kautta. CampusOnline on Suomen ammattikorkeakoulujen yhteinen verkko-opintotarjontaportaali, jossa on tarjontaa kaikista Suomen 24 ammattikorkeakoulusta. Portaalin kautta voi suorittaa maksuttomasti opintoja toisesta ammattikorkeakoulusta ja sisällyttää ne osaksi omaa amk-tutkintoa.

Oleellista on, että opintojakson avulla tunnistetaan turvemaiden kestävyyskysymyksiin liittyvät keskeiset ilmiöt sekä ymmärretään perusteet suonpohjien liiketoiminnannan kehittämiselle. Osaamistavoitteena on osata arvottaa erilaisten jälkikäyttömuotojen kannattavuutta sekä ymmärtää maankäyttösektoria koskettavien ilmastotavoitteiden merkitystä osana päätöksentekoa.

Opintojakson suoritettuaan opiskelija ymmärtää tuotannosta vapautuvien alueiden olosuhteita ja syy-seuraussuhteita sekä pystyy nimeämään keskeiset suonpohjien jälkikäyttömuodot. Lisäksi opiskelija osaa tulkita jälkikäyttöpäätökseen vaikuttavia tekijöitä, kuten vesitaloutta, sijaintia, maanomistussuhteita ja jäännösturpeen paksuutta. Opintojaksoa suositellaan turveyrittäjille ja -työntekijöille, maa- ja metsätalouden sekä ympäristöalan ammattilaisille, maanomistajille ja yrittäjille sekä yrittäjäksi aikoville.

Kehittämishankkeen budjetti on noin 350 000 euroa. Maa- ja metsätalousministeriön Nappaa hiilestä kiinni -ohjelma on hankkeen päärahoittajana vuosina 2021-2023.

MMT Risto Lauhanen ja FT Kari Laasasenaho, SeAMK
Professori Ari Pappinen ja tutkijatohtori Suvi Kuittinen, Itä-Suomen yliopisto